

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ, РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА, ДЕМОГРАФІЯ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

УДК 631.152:712.24

*Баланюк І.Ф.,
д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку і аудиту,
Матковський П.Є.,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і аудиту,
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника”*

СУЧАСНИЙ СТАН ТА МОДЕРНІЗАЦІЯ ІНФРАСТРУКТУРИ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Постановка проблеми. Упродовж сучасних аграрних перетворень в Україні спостерігається тенденція занепаду соціально-економічного розвитку сільських територій. З кожним роком очевиднішою є відмінність між містом і селом у рівні життя, побуту, умовах праці, всьому інфраструктурному забезпеченні. Через помітний спад виробництва на селі, високий відсоток безробіття, демографічну кризу, зменшення закладів просвітницької сфери зникає частина культурного потенціалу країни. Така тенденція обумовила прийняття Закону України “Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві” (від 17.10.1990 р. № 400-XII), який визначає заходи, відсоток обов’язкових асигнувань з державного бюджету, націлених на соціальний розвиток села [1].

Діяльність органів влади повинна бути спрямована на формування сприятливих умов для розвитку виробництва на селі, якісному виконанні робіт, наданні послуг. При цьому важливим є гарантування соціального захисту суб’єктів господарювання, без огляду на їх організаційно-правовий статус, форму власності, рівень економічного розвитку. Ключову роль у такому оновленні відіграватиме інфраструктурне забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку інфраструктури сільських територій приділено чимало уваги з боку науково-дослідних центрів, вітчизняних учених, органів влади. Ще у 1990 р. прийнято Закон України “Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві” [1], Національний інститут стратегічних досліджень підготував аналітичну записку “Щодо проблем розвитку соціальної інфраструктури сільських населених пунктів” [2]. Л. Г. Чернюк зосередив свою увагу на дослідженні стану виробничої інфраструктури АПК України [3], М. В. Смушак дослідив сільські території з погляду їх системного розвитку як цілісної структури [4]. Однак проблема модернізації інфраструктури сільської території, з огляду на сучасний стан їх складових, є малодослідженою.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є оцінка сучасного стану інфраструктури сільських територій та визначення шляхів її модернізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інфраструктура (від лат. *infra* – “нижче”, “під” та лат. *structura* – “будівля”, “розташування”) – сукупність споруд, будівель, систем і служб, необхідних для функціонування галузей матеріального виробництва та забезпечення умов життєдіяльності суспільства [5].

Згідно функціонального призначення інфраструктура сільських територій розподілена на соціальну та виробничу.

Соціальна інфраструктура – комплекс галузей, які безпосередньо пов’язані зі створенням загальних умов для відтворення робочої сили і забезпечення нормальної життєдіяльності людей. Ця сфера охоплює освіту, охорону здоров’я, житлово-комунальне господарство, пасажирський транспорт і зв’язок, культуру, побутове обслуговування [6].

До соціальної інфраструктури сільських територій належать:

- медичні заклади та фельдшерсько-акушерські пункти;
- освітні заклади: шкільні та дошкільні;
- осередки культури: клуби, бібліотеки, спортивні майданчики, гуртки;
- організації служби зв’язку;
- підприємства побуту;
- державні установи органів влади;

- облаштування сільських будівель газопостачанням, водопостачанням, водовідведенням;
- дорожньо-транспортні споруди тощо.

Наведені складові інфраструктури потребують детального їх аналізу.

Скорочення кількості освітніх закладів. За період незалежності України закрито більш ніж 40 % дошкільних закладів освіти. Сьогодні тільки кожна третя дитина відвідує дошкільні навчальні заклади у сільській місцевості. Той факт, що молоді сім'ї разом із дітьми у пошуках кращих умов життя, побуту і праці покидають села та переїжджають у міста став причиною утворення малокомплектних шкільних класів на селі, формування програми "Шкільний автобус" для доїзду із віддалених поселень у ще функціонуючі школи. Натомість тенденція у містах є іншою. Їхнім освітнім закладам складно розмістити дітей у дошкільні та шкільні навчальні заклади, створюються складнощі при вступі до них, місцями проводиться навчання у дві зміни. На сільських територіях значна кількість освітніх закладів працює без належних умов: приміщень для фізичної культури (30 %), дослідних ділянок (25 %), підключення до мережі Інтернет (40 %), гуртків фізичного естетичного та розумового виховання молоді (30 %) [2].

Неналежний рівень медичного обслуговування. Одні з основних причин низької тривалості життя селян – недостатній рівень медичних послуг, неповне забезпечення медичними закладами сільських територій, недостатній рівень усвідомлення суспільством важливості систематичного проведення оглядових та профілактичних заходів. Серйозним недоліком слід вважати недостачу медичного персоналу на сільських територіях, морально та технічно застаріле обладнання, дефіцит якісних безкоштовних препаратів. Так, наприклад, з 2000 р. кількість медичних закладів, дільничних лікарень зменшилась більш ніж у три рази, диспансерів, фельдшерсько-акушерських пунктів – у шестеро, кількість станцій та відділень швидкої медичної допомоги – на третину [2]. У сільських медичних закладах відсутня повна укомплектованість як обладнанням, так і медпрепаратами, котрі використовуються у випадку надання першої медичної допомоги. Місцями за одним медпрацівником закріплено 5-6 тисяч сільських жителів. З цього випливає необхідність більш якісної вторинної та екстреної медицини. Щодо автопарку, то, за даними Міністерства охорони здоров'я України, він зношений більш ніж на 80 % [3].

Житловий фонд сільських територій. Понад третину площі житлового фонду України розташовано в селі. При цьому селяни на 20 % краще забезпечені житловою площею порівняно з міським населенням. Для прикладу, у 2012 р. частка домогосподарств із житловою площею, меншою за санітарну норму (13,65 м² на одну особу), у великих містах склала 47,5 %, у малих містах – 37,5 %, у сільській місцевості – 38,6 % [7, с. 15]. Вкрай поганим залишаються якісні показники житла на селі: 80 % його збудовано до 1970 р., 14 % – у період 1970-1990 р., 6 % – після 1991 р. Житловий фонд сільських територій застарілий морально та фізично. Побутові умови також незадовільні. Частка будівель, облаштованих водопостачанням та водовідведенням складає 36 %, індивідуальним опаленням – 53 %, ванною – 30 %.

Дорожньо-транспортні споруди та автопарки. За інформацією Міністерства інфраструктури України, станом на 01.01.2015 р. 109 населених пунктів не мають доріг з твердим покриттям, 70 % доріг з твердим покриттям потребують ремонту. Транспортні засоби, закріплені за сільськими маршрутами, майже вичерпують свій технічний ресурс, вимагають оновлення автопарку.

Заклади культури. На сільських територіях нашої держави функціонують близько 30 тис будинків культурного призначення: клуби, бібліотеки (дитячі, масові, шкільні), музеї, світлиці. Від початку незалежності України їх чисельність скоротилась на 25 %, окрім цього діючі осередки культури потребують модернізації (технічної, інвестиційної, кадрової, інформаційної). Паралельно із занепадом об'єктів культурного та естетичного виховання молоді, остання шукає і знаходить зацікавлення та проведення вільного часу в інших небажаних заняттях.

Основними складовими виробничої інфраструктури є: заготівлі, транспортне і тарне господарство, матеріально-технічне і ремонтне обслуговування, а також специфічні для сільського господарства підрозділи – агротехнічне і ветеринарне обслуговування, служби захисту рослин та ін. [8, с. 64].

Важливий вплив на розвиток сільських територій відіграють підприємства аграрного сектору економіки, зокрема на зайнятість та доходи сільського населення.

В результаті проведених трансформацій зайнятості на селі частка працюючих у сільськогосподарських підприємствах вдвічі менша від працюючих виключно у особистих (селянських) господарствах [4, с. 107]. Тому відчувається вплив цих підприємств на забезпеченість робочими місцями в сільській місцевості.

Функціонування великих сільськогосподарських підприємств на сільських територіях характеризується таким чином:

- розміри аграрних підприємств впливають на частку зайнятості у сільських територіях;
- потужні підприємства сприяють модернізації благоустрою сіл, спрямовуючи власні заощадження у дорожньо-транспортну інфраструктуру, осучаснення культурно-просвітницьких

закладів, облаштування стадіонів, дитячих майданчиків, проведення культурно-масових заходів та спортивних змагань;

– у поселеннях з чисельністю жителів понад 1000 осіб спостерігається природній приріст населення.

Такі процеси налаштовують на необхідність відновлення роботи великих сільськогосподарських підприємств на сільських територіях. Поряд з цим ведеться пошук формування підприємництва на селі, яке базується на несільськогосподарських видах зайнятості. Забезпечується диверсифікація у різних галузях сільської економіки: рекреації, будівництві, наданні побутових послуг, торгівлі тощо. У цьому відношенні І. Яців та І. Щербата зазначають, що перспективи українського села пов'язуються з його багатофункціональним розвитком. Досвід розвинутих країн свідчить, що для формування сприятливого соціального середовища на сільських територіях розміщуються підприємства агросервісу, харчової та переробної промисловості, сфери послуг, рекреаційного бізнесу тощо [9, с. 18]. Важливим є розмежування розвитку сільських територій та аграрного сектору економіки. Для інфраструктурного розвитку сільської місцевості, підвищення доходів домогосподарств слід поглиблювати несільськогосподарські види зайнятості, базуючись на природно-ресурсних особливостях територій.

Такому осучасненню інфраструктури сільських поселень сприяє впровадження адміністративно-територіальної реформи в Україні, як результат –децентралізації центрального бюджету, зміни уявлення про місцеве самоврядування як про орган надання якісних послуг.

Подальше запровадження політики децентралізації має стати дієвим фактором стабілізації соціально-економічної ситуації, виходу з фінансової кризи, подолання суперечностей між різними рівнями влади, організації відносин між центром, регіонами та територіальними громадами на принципах розподілу сфер відповідальності й компетенції, а також партнерства у сфері забезпечення громадян України державними та місцевими благами, сприяти підвищенню ефективності використання бюджетних коштів на всіх рівнях управління [10].

Серед елементів модернізації виробничої та соціальної інфраструктури доречно віднести ті, які є вимогою часу на сільських територіях та однозначно сприятимуть покращенню зайнятості й підвищенню доходів їх мешканців: вільний доступ до інформації (стійкий мобільний зв'язок та доступ до всесвітньої мережі Інтернет, пропозиція жителів з боку органів місцевого самоврядування проєктів бізнес-планів у різних галузях економіки з використанням природо-ресурсних переваг місцевості для широкого розвитку підприємництва); створення умов для особистих (селянських) господарств щодо реалізації вирощеної продукції, згідно попередньо укладеної угоди, на зразок розвинених країн; створити належні умови життя та побуту, за яких селяни, їх діти при візиті до міст чи вступі у навчальні заклади не відчуватимуть дискомфорту, порівняно з міщанами; пільгове кредитування та оподаткування на перших етапах функціонування підприємця будь-якої сфери тощо.

Стратегічний підхід до розвитку соціальної і виробничої інфраструктури сільських територій вимагає інтеграції його функціональних ланок в цілісну, гармонійну систему господарювання, що створює передумови вдосконалення загальних умов відтворення на основі коопераційних зв'язків суб'єктів різних галузей аграрного сектору економіки, його сегментів, секторів і рівнів. Найрадикальніше вплив на соціальну і виробничу інфраструктуру сільських територій створює економічне середовище, яке включає: загальний стан економічної кон'юнктури; рівень ділової активності в цілому і в інвестиційній сфері зокрема; ступінь економічної лібералізації і регіонального втручання в діяльність елементів інфраструктури; відкритість аграрної економіки для іноземних інвесторів і можливості міжнародного обміну; зайнятість сільського населення і рівень заощаджень домогосподарств; економічну політику тощо.

Вплив екологічних факторів на соціальну і виробничу інфраструктуру сільських територій дуже великий. Сьогодні жоден великий інвестиційний проєкт не відбудеться без всебічної екологічної експертизи. З іншого боку, будівництво екологічно шкідливого виробництва закладає міну уповільненої дії, оскільки наслідки подібних дій зазвичай починають нащадки. У цьому сенсі доречно припустити, що екологізація управління соціальною і виробничою інфраструктурою сільських територій є першим кроком на шляху створення соціально-етичного управління.

Іноді екологічні фактори протиставляють науково-технічним факторам, не без підстав вважаючи, що будь-яке втручання індустріальних сил в природу завдає їй шкоду. Настільки категоричні судження, на нашу думку, зайві. Змінити тенденцію зростання потреб, а, отже, виключити НТП з факторів макросередовища соціальної і виробничої інфраструктури неможливо, але за однієї умови: має бути не протиставлення екології та НТП, а ефективне використання досягнень науки і техніки для оздоровлення навколишнього середовища. Прикладів тому в агропромисловому виробництві вже чимало, тому елементи соціальної і виробничої інфраструктури повинні брати на озброєння ті досягнення НТП, які сприяють більш повному задоволенню різноманітних виробничих і особистих потреб сільського населення, постійного підвищення якості їх життя.

У процесі переходу до ринкових принципів різко зростає значення інформаційного забезпечення виробничої діяльності. Всім без винятку суб'єктам сільських територій, в тому числі і елементам

соціальної і виробничої інфраструктури необхідний оперативний доступ до широкого кола інформації, яка дозволяє забезпечити їм досягнення своїх економічних цілей. Фактори інформаційного забезпечення соціальної і виробничої інфраструктури сільських територій багато в чому впливають на активізацію інноваційних процесів і прискорення науково-технічного прогресу в її структурних елементах. Інформаційні технології можуть бути в умовах дефіциту інвестицій ефективним механізмом виведення сільського господарства з кризи. Тому цілком закономірним слід вважати, що в даний час управлінським структурам соціальної і виробничої інфраструктури необхідно освоювати нові технології, які будуть широко використовуватися при розробці нових ринкових механізмів господарювання.

Ефективність управління інфраструктури сільських територій природно пов'язана з функціонуванням допоміжних служб, котрі через свою однотипність, пропускну здатність і усталений попит уможливають, при зростанні витрат на виготовлення продукції виконанні робіт і послуг, скорочувати частку на собівартість продукції, пов'язаної з експлуатацією інфраструктури, використовуючи перевагу ефекту масштабу.

В якості службових підрозділів комплексу елементів інфраструктури сільських територій слушно запропонувати створення регіональних служб експертизи (РСЕ) та інноваційно-консультаційного забезпечення.

Зараз відтворюється демонстративно неконкурентоспроможна конструкція аграрної сфери, оскільки інвестицій в покращення стану об'єктів інфраструктури сільських територій недостатньо для створення конкурентоспроможного середовища (більша частина інвестиційних ресурсів - власні кошти сільськогосподарських підприємств, яких бракує для здійснення масштабних задумів). За таких обставин формування регіональної служби експертизи аграрної сфери має виступити виконавцем цілісної інвестиційної політики, поєднуючи таке завдання з управлінськими вчинками, першочергово обґрунтовуючи доцільне використання територій під будівництво, дотримання санітарних і протипожежних норм, екологічних заходів тощо.

Для формування комфортного інвестиційного клімату, якого надзвичайно бракує інвесторам, необхідно змінити усталені в Україні стереотипи жорстких підходів дозвільних служб на етапі формування нового підприємця. Зупинити функціонування системи ущемлення прав вільного підприємництва інвестора та підрядника і переорієнтувати механізм перевірки дотримання стандартів дозвільними службами на механізм співпраці, сприяння досягненню необхідної технічної, технологічної, правової підготовленості нового підприємця до його становлення в нових економічних умовах. Тому завдання нових дозвільних служб має полягати не скільки в тому, щоб почати з перевірки нового суб'єкта господарювання, стільки в наданні йому консультативної допомоги, прийняття безпосередньої участі у досягненні встановлених рівнів експлуатації, порядків, ГОСТів тощо.

Висновки з проведеного дослідження. Як результат, оцінений стан та особливості діяльності соціальної та виробничої інфраструктури сільських територій дозволили запропонувати механізм стратегічної модернізації її елементів як нероздільної територіальної соціально-економічної системи. Остання визначається особливим комплексом широко розвинених науково-технічних, інформаційних, соціально-трудова, екологічних, інституційних, інвестиційних чинників становлення інфраструктури сільських поселень.

Бібліографічний список

1. Закон України "Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві" (від 17.10.1990 р. № 400-XII) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/742-15>
2. Аналітична записка "Щодо проблем розвитку соціальної інфраструктури сільських населених пунктів" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1132/>
3. Заклади охорони здоров'я та захворюваність населення України у 2015 році. Інформація МОЗ. – Статистичний бюлетень Державної служби статистики України, 2016. – 87 с.
4. Смушак М.В. Сільські території як соціально-економічна категорія / М.В. Смушак // Агроінком. – 2006. – № 2. – С. 106-109.
5. Інфраструктура / Вільна енциклопедія Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Інфраструктура>
6. Соціальна інфраструктура / Вільна енциклопедія Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Соціальна_інфраструктура
7. Державна житлова політика України: проблема соціально-економічної ефективності: аналіт. доп. / О. А. Більовський. – К.: НІСД, 2012. – 15 с.
8. Чернюк Л. Г. Виробнича інфраструктура АПК України: стан та перспективи розвитку / Л. Г. Чернюк, Л. С. Ананьєва. – К. : РВПС НАН України, 2000. – 101 с.
9. Яців І. Б. Ситуація в аграрному секторі економіки та заходи Уряду щодо державної підтримки розвитку АПК / І. Яців, І. Щербата // Економіка АПК. – 2005. – № 11. – С. 12-19.

10. Децентралізація влади [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://decentralization.gov.ua/pics/attachments/Monitoriing_OTG.pdf

References

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (1990), The Law of Ukraine “On the priority of social development of the village and agro-industrial complex in the national economy” (dated 17.10.1990, No. 400-XII), available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/742-15> (access date May 28, 2017).
2. Analytical note “On the problems of development of social infrastructure of rural settlements”, available at: <http://www.niss.gov.ua/articles/1132/> (access date May 28, 2017).
3. Statistical bulletin of the State Statistics Service of Ukraine (2016), “Health care facilities and morbidity of the population of Ukraine in 2015”, Information of the Ministry of Health, 87 p.
4. Smushak, M.V. (2006), “Rural areas as a socio-economic category”, *Agroinkom*, no. 2, pp. 106-109.
5. Instruktury, Free Wikipedia encyclopedia, available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Instruktury>
6. Social Infrastructure, Free Wikipedia encyclopedia, available at: https://uk.wikipedia.org/wiki/Social_Infrastructure (access date May 28, 2017).
7. Bilovskyi, O.A. (2012), *Derzavna zhytlova polityka Ukrainy: problema sotsialno-ekonomichnoi aktyvnosti* [State housing policy of Ukraine: the problem of socio-economic efficiency], NISS, Kyiv, Ukraine, 15 p.
8. Cherniuk, L.H. and Ananieva, L.S. (2000), *Vyrobnycha infrastruktura APK Ukrainy: stan ta perspektyvy rosvytku* [Industrial Astronomical Infrastructure of Ukraine's Agroindustrial Complex: State and Development Prospects], RVPS NAN Ukrainy, Kyiv, Ukraine, 101 p.
9. Yatsiv, I. and Shcherbata, I. (2005), “The situation in the agrarian sector of the economy and measures of the Government concerning state support to the development of agro-industrial complex”, *Ekonomika APK*, no. 11, pp. 12-19.
10. “Decentralization of power”, available at: http://decentralization.gov.ua/pics/attachments/Monitoriing_OTG.p (access date May 28, 2017).

Баланюк І. Ф., Матковський П. Є. СУЧАСНИЙ СТАН ТА МОДЕРНІЗАЦІЯ ІНФРАСТРУКТУРИ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Мета. Визначення основних складових модернізації інфраструктури сільських територій.

Методика дослідження. Для оцінки стану інфраструктури сільських територій та впливу чинників на її модернізацію використовувалися такі загальнонаукові методи: аналізу (при вивченні сучасного стану, тенденцій розвитку інфраструктурного забезпечення, обробці отриманих результатів), дедукції (при побудові структури дослідження в логічному взаємозв'язку і вивченні предмета загалом, єдності та взаємозалежності його окремих складових частин), індукції (при формуванні загальних висновків щодо проведеного дослідження), гіпотези (при обґрунтуванні ймовірних шляхів осучаснення складових соціальної та виробничої інфраструктури сільських територій).

Результати. Проведено оцінку сучасного стану інфраструктури сільських територій України, зокрема двох її складових: соціальної та виробничої. Аналітично доведено незадовільний рівень умов життя, побуту та розвитку села. Визначено, що випереджаючі темпи розвитку міст порівняно з сільськими територіями не є випадковістю, винятком в нашій державі, а глобальним явищем і фактом, специфікою розвитку XXI століття. Визначено основні напрями діяльності у концепції приведення до сучасних потреб людей інфраструктурного забезпечення на сільських територіях.

Наукова новизна. Обґрунтовано, що для виходу соціальної і виробничої інфраструктури сільських територій із кризи необхідно мати чітко злагоджений механізм її модернізації – приведення до сучасних вимог суспільства. Сприяти цьому може акумулювання повноважень і відповідальності у одній структурі, яка матиме комплекс інформаційних, соціально-трудова, екологічних, науково-технічних та інституційних ресурсів і виконуватиме функцію інноваційно-консультаційного забезпечення.

Практична значущість. Отримані результати дослідження направлені на забезпечення комплексу нормативно-правових, виробничих, інвестиційних, соціальних, інформаційних, екологічних передумов широкого розвитку інфраструктури сільських територій для покращення умов праці, побуту, рівня доходів селян.

Ключові слова: соціальна інфраструктура, виробнича інфраструктура, модернізація, сільські території, осучаснення.

Balanyuk I.F., Matkovskiy P.Ye. THE MODERN STATE AND MODERNIZATION OF INFRASTRUCTURE OF AGRICULTURAL TERRITORIES

Purpose. The purpose of this study is to identify the main components of the modernization of infrastructure rural territories.

Methodology of research. To assess the state of the infrastructure of rural areas and the influence of factors on its modernization, the following general scientific methods were used: analysis (in studying the current state, trends in the development of infrastructure, processing of the results), deduction (in constructing a research structure in the logical relationship and studying the subject as a whole, the unity and interdependence of its individual components), induction (in the formulation of general conclusions about the study), hypotheses (in substantiating the probable paths modernization of the components of the social and industrial infrastructure of rural territories).

Findings. The article assesses the current state of infrastructure of rural areas of Ukraine, in particular its two

components: social and industrial. The unsatisfactory level of living conditions, life and development in the village has been proved analytically. It has been determined that the faster development of cities compared to rural areas is not a coincidence, an exception in our country, but a global phenomenon and fact, the specifics of the development of the XXI century. The basic directions of activity in the concept of bringing the infrastructure of the people in the rural areas to the modern needs of the people have been determined.

Originality. As a result of the research, it has been established that the current state of social and industrial infrastructure of rural areas in order to cope with the crisis requires a well-coordinated modernization mechanism - bringing to the modern requirements of society. To promote this can accrue powers and responsibilities in one structure that serves as an innovative advisory and provides a set of information, socio-labour, environmental, scientific, technical and institutional resources.

Practical value. Provision of a complex of regulatory, production, investment, social, informational, and environmental prerequisites for the broad development of rural infrastructure, which are designed to contribute to improving working conditions, living conditions, and income levels of peasants.

Key words: social infrastructure, industrial infrastructure, modernization, rural territories, modernization.

Баланюк И.Ф., Матковский П.Е. СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И МОДЕРНИЗАЦИЯ ИНФРАСТРУКТУРЫ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ

Цель. Определение основных составляющих модернизации инфраструктуры сельских территорий.

Методика исследования. Для оценки состояния инфраструктуры сельских территорий и влияния факторов на ее модернизацию использовались такие общенаучные методы: анализа (при изучении современного состояния, тенденций развития инфраструктурного обеспечения, обработке полученных результатов), дедукции (при построении структуры исследования в логической взаимосвязи и изучении предмета в целом, единства и взаимозависимости его отдельных составных частей), индукции (при формировании общих выводов относительно проведенного исследования), гипотезы (при обосновании возможных путей осовременивания составляющих социальной и производственной инфраструктуры сельских территорий).

Результаты. Проведена оценка современного состояния инфраструктуры сельских территорий Украины, в том числе двух ее составляющих: социальной и производственной. Аналитически доказано неудовлетворительный уровень условий жизни, быта и развития села. Определено, что опережающие темпы развития городов по сравнению с сельскими территориями не является случайностью, исключением в нашей стране, но глобальным явлением и фактом, спецификой развития XXI века. Определены основные направления деятельности в концепции приведения к современным потребностям людей инфраструктурного обеспечения на сельских территориях.

Научная новизна. Обосновано, что для выхода социальной и производственной инфраструктуры сельских территорий из кризиса необходимо иметь четко слаженный механизм ее модернизации – приведение к современным требованиям общества. Способствовать этому может аккумулирование полномочий и ответственности в одной структуре, которая будет иметь комплекс информационных, социально-трудовых, экологических, научно-технических и институциональных ресурсов и выполнять функцию инновационно-консультационного обеспечения.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования направлены на обеспечение комплекса нормативно-правовых, производственных, инвестиционных, социальных, информационных, экологических предпосылок широкого развития инфраструктуры сельских территорий для улучшения условий труда, быта, уровня доходов крестьян.

Ключевые слова: социальная инфраструктура, производственная инфраструктура, модернизация, сельские территории, осовременивание.